

ODLAZAK KREŠIMIRA ZIDARIĆA

Dana 22. svibnja 1998. godine umro je zagrebački glumac Krešimir Zidarić. Njegova nenadana smrt potresla je kazališnu javnost ostavljajući nam u duši gorak okus boli zbog gubitka divnog čovjeka i glumca. Pošto sam proteklih trinaest godina intenzivno prijateljevao i umjetnički surađivao s Krešimirom Zidarićem, preuzeo sam na sebe obvezu progovoriti o njemu osvjetljavajući i manje poznate pojedinosti iz njegovog života.

ŽIVOTOPIS

Znajući, pak, važnost njegove "službene" glumačke biografije, na početku ovog teksta podsjetimo se najvažnijih trenutaka iz njegova života: Rođen je 1933. godine u Vukovaru, gdje završava osnovnu školu i gimnaziju. Kao srednjoškolac postao je članom Gradskog kazališta u kojem je glumio i režirao. U to vrijeme intenzivno se bavio i sportom. Godine 1952. primljen je na studij glume na zagrebačkoj Akademiji dramskih umjetnosti. Članom Zagrebačkog dramskog kazališta (danas "Gavella") postaje 1956. godine. Od 1971. do 1982. bio mu je i ravnatelj. Preuredio je zgradu i u to vrijeme ostvario i zadržao visoku razinu repertoara okupivši u svome teatru jake glumačke osobnosti i redatelje svih generacija. Kao kazališni glumac ostvario je preko stotinu uloga. Spomenimo samo neke: Chuck Morello (*I leđar dode*), Verrat (*Vuci*), Mornar Swaney (*Živjeti kao svinje*), Collot d' Herbois (*Dantonova smrt*), Herkules (*Kraljevo*), Edek (*Tango*), Bukava (*Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja*), Žandar (*Zagrljaj*), Wurst (*Patnje gospodina Mockinpotta*), Tolstoj (*Čehov je Tolstoju rekao zbogom*), Ignjat Glembaj (*Gospoda Glembajevi*)... Glumio je jako puno na radiju, filmu, televiziji. Okušao se i kao redatelj i kao kazališni pedagog...

SJEĆANJE NA JEDNO PRIJATELJSTVO

U sjećanje uvijek putujemo do kraja: U jesen 1997. godine, kada smo se okupljali na prvim sastancima uredništva još nepostojećeg časopisa *Glumište* i kada smo pokušavali odrediti što bi sve naš časopis trebao "pokrivati", o čemu sve pisati - znajući koliko je važno imati tekstove koji govore o kazališnoj praksi, a ne samo o onome što vidimo na sceni - predložio sam da u prvom broju objavimo dnevničke zapise Krešimira Zidarića. Znao sam da više od četrdeset godina Zidarić marljivo bilježi sve ono što se zbiva iza scene i oko scene - te da njegova literarno vješta ruka, i lucidna zapažanja, mogu pružiti zanimljivo štivo kazališnim sladokuscima. Uredništvo je jednoglasno prihvatilo moj prijedlog. Nazvao sam Krešimira Zidarića i predložio mu da sredi i objavi prvo poglavlje buduće knjige *Iz života jednog glumca*. Pristao je, uz malu ogradu: "U velikim sam poslovima, ako dospijem..." Uistinu, u tom trenutku Zidarić je radio neumorno s glumcima amaterima u Otvorenom sveučilištu, u Bagatelli, u Slavonskom Brodu, snimao za radio i televiziju, glumio u kazalištu...

Intenzitet njegovih poslova se nije smanjivao pa smo nakon nekoliko mjeseci rad na sređivanju njegovih zapisa i predaju rukopisa za *Glumište* dogovorno prebacili za neka druga vremena.

Početkom svibnja ove godine sa Zidarićem sam proveo tjedan dana u Istri - na Novigradskom proljeću, u svojevrsnoj umjetničkoj školi za nadarene učenike. Krešimir je vodio školu glume. Neumorno je radio sa šesnaest srednjoškolaca učeći ih tajnama najsuptilnijeg poziva.

Na završnoj prezentaciji Zidarić je čak i zaigrao s jednim od polaznika toga tečaja prizor iz *Gospode Glembajevih*, prizor u kojem se Ignjat Glembaj i Leone međusobno obračunavaju. Na kraju tog prizora Ignjat Glembaj se rukom hvata za izmoreno srce...

U tom trenutku nisam mogao ni naslutiti da posljednji put gledam svog dragog glumca kako glumi. Nisam mogao ni naslutiti da će samo nekoliko dana potom čovjek pun kazališnih planova i radne energije završiti u bolnici i da će ga srce uistinu izdati.

Kada je trinaest godina ranije počinjalo naše prijateljstvo i suradnja na radio-dramama, Krešo Zidarić je ustanovio da smo obojica učiteljska djeca, da smo obojica Slavonci, da između pisca i glumca ne smije biti ograde i da nema smisla da ga oslovljavam s "vi". Od tog trenutka generacijska razlika i ponor od dvadeset i osam godina nestade između nas, i ugledni gospodin Zidarić postade moj prijatelj Zido.

Družili smo se često i intenzivno. Znali smo satima šetati Maksimirskim parkom i razgovarati o njegovim i mojim planovima. Na kazalište je gledao kao na veliku mogućnost za izricanje naših osjećaja i stavova o životu. Želio je da svako naše kazalište, svaka naša predstava i svaki kazališni umjetnik iskoriste tu mogućnost do kraja, i da publici podarimo najbolji dio sebe. Njegovo mišljenje uvijek mi je mnogo značilo. Ali ne samo meni. Vidio sam toliko puta Zidine kolege glumce kako nakon premijere pažljivo slušaju što im on ima reći o njihovom poslu; njegove rečenice su bile odvagane, odmjerene, precizne, utemeljene u njegovu životnom stavu i njegovom kazališnom iskustvu.

Na mene kao dramatičara djelovao je izravno i snažno. U vrijeme dok još nisam pisao komedije, nagovarao me da u ozbiljne drame unesem humorne momente, nagovarao me da pišem komedije i da ne zanemarujem prozu.

Znao je uživati u tuđoj sreći i tuđem uspjehu kao da je u pitanju njegova sreća i njegov osobni uspjeh. Bio je predivan čovjek - veliki glumac koji je teatar promišljao kao cjelinu, nesebično pomažući mladim kolegama. Bio je sretan čovjek: volio je svoju obitelj, svoj poziv, kolege, publiku i prijatelje.

Imao sam sreću s njime surađivati u teatru. Glumio je Tolstoja u mojoj drami *Čehov je Tolstoju rekao zbogom*. Tu sam ulogu napisao za njega, po njegovoj mjeri. Ta predstava nas je još više zbližila. Napravio je divnu kreaciju. Bio je ponosan što sam ulogu pisao baš za njega. Potom me nagovorio da počnem pisati komedije. A ja sam njega nagovorio da moju prvu komediju (*Muš moje žene*) režira. U zagrebačkoj postavi glumili su on i Žarko Potočnjak. Zido mi je pomogao svojom maštom i radom na završnoj verziji teksta, koja je nastala tek nakon dva ili tri tjedna proba. U Požegi je prošle godine s velikim uspjehom režirao moju dramu *Ljubavi Georgea Washingtona*.

Njegovim odlaskom izgubio sam glumca kojeg sam iznimno cijenio, prijatelja kojeg sam bezrezervno volio i na kojeg sam se uvijek mogao osloniti. Savjetnika kojeg sam vjerovao. Ostao sam bez sugovornika s kojim sam toliko puta vodio duge zanimljive razgovore maštajući o boljem teatru.

Njegovo značenje za hrvatsko kazalište u proteklih 40 godina ne može se svesti samo na sjajne glumačke kreacije, nego je utkano u profiliranje Gavelle, Teatra ITD, u realizaciju brojnih kazališnih projekata, u širenje kazališne kulture, te u njegovo osobno zauzimanje za afirmaciju suvremenih hrvatskih dramatičara, redatelja i glumaca.

Imao je građanske hrabrosti i u najtežim okolnostima boriti se za stvaralačku slobodu i demokratizaciju društva.

PEDAGOŠKI RAD

U proteklih desetak godina Krešimir Zidarić je razvio svoju specifičnu metodu rada na glumačkim tečajevima koje je pohađalo nekoliko stotina ljudi, od kojih mu neki pristupiše sa željom da upoznaju i dodirnu čari glume u amaterskoj domeni, dok drugi dođoše sa željom da ih naš dragi Zido podučiti i pripremi za profesionalno bavljenje teatrom.

Pristupajući svakom polazniku kao jednakovrijednom čovjeku, nastojeći na tome da u svakome od svojih učenika potakne maštu i oslobodi kreativnost, Zidarić je svoje osjećanje života i teatra podario svima koji su mu pristupili otvorena srca.

Zido je, kao učiteljsko dijete, znao da pedagogija i didaktika daju rezultate samo u slučajevima kad ih provode pošteni, dobronamjerni ljudi, koji su uz to majstori svoga zanata.

Naš Zido je u sebi objedinio sve poželjne karakterne i profesionalne osobine bitne za podučavanje glumačkom umijeću. Kao vrstan glumac znao je kako svoje spoznaje učiniti razumljivima i onima koji su se prvi put u životu susreli s tajnama kazališnog mehanizma, kao beskrajno dobar i plemenit čovjek želio je da svaki njegov učenik bude sretan, da spozna svoje mogućnosti i ograničenja, da se otvori prema partneru i svijetu i da poteče glumačka i ljudska komunikacija i na sceni i u životu.

Iza Kreše Zidarića ostaje sjećanje na njegove predivne uloge, ostaju njegovi učenici, ostaje ideja o kazališnom zajedništvu i toleranciji. Ostaju i brojne ispisane požutjele bilježnice u kojima je Zido opisao događanja "s onu stranu scene" - bilježnice koje zazivlju marljivog teatrologa koji će ih pažljivo pročitati i pretočiti u knjigu glumčevih sjećanja.

Miro Gavran